

ת"פ 30890/12/17 - איתן אליחי, המחלקה להנחיית מוסמכי היועמ"ש נגד רישוי עסקים מחוז מרכז - משטרת ישראל

בית משפט השלום בכפר סבא

תפ"ב 30890-12-17 המחלקה להנחיית תובעים מוסמכי היועץ המשפטי לממשלה נ'
אליחי
רע"ס 56487-10-19 רישוי עסקים מחוז מרכז-משטרת ישראל נ' אליחי

לפני כבוד השופט אביב שרון
בעניין: איתן אליחי
המבקש

נגד

1. המחלקה להנחיית תובעים מוסמכי היועמ"ש

רישוי עסקים מחוז מרכז - משטרת ישראל המשיבות

החלטה

1. לפניי בקשה להמרת הקנס שהוטל וההתחייבות שהופעלה במסגרת גזר הדין שניתן נגד המבקש, במאסר שירוצה בדרך של עבודות שרות.

2. ברקע, הרשעתו של המבקש, לאחר שמיעת הראיות, בעבירות של שימוש במקרקעין בלא היתר ובניגוד למותר בתכנית; שימוש אסור במקרקעין מוגנים; ועיסוק בעסק ללא רישיון.

על פי הכרעת הדין, בתמצית, החל מסוף שנת 2015 עשה המבקש שימוש אסור במקרקעין שבבעלותו - בשטח כולל של כ-4,500 מ"ר, המצויים בשטח השיפוט של רעננה ושעל פי התכניות החלות עליהן מוכרזים כקרקע חקלאית בייעוד חקלאי ואיזור נופש מטרופוליני - כעסק מסחרי מסוג מגרש לאחסנת כלי רכב לפירוק המשמשים לחלקי חילוף וגרוטאות, וזאת מבלי שאחז רישיון עסק כדן.

3. במסגרת גזר הדין שניתן ביום 9.5.23 נקבע שמתחם הקנס ההולם את נסיבות ביצוע העבירות נע בין 250,000 ₪ ל-600,000 ₪. יחד עם זאת, נוכח קביעות בהכרעת הדין אודות התנהלות עיריית רעננה ומהנדס העיר דאז, בעניינו של המבקש, נקבע שיש לחרוג לקולא ממתחם הקנס ההולם. לפיכך, הוטל על המבקש, בין היתר, קנס

כספי בסך 175,000 ₪ או 100 ימי מאסר תמורתו. כמו כן הופעלה התחייבות בסך 25,000 ₪ עליה חתם המבקש במסגרת גזר דין קודם. נקבע שהמבקש ישלם את הקנס וההתחייבות (בסך כולל של 200,000 ₪) ב-100 תשלומים חודשיים, רצופים ושווים החל ביום 15.7.23.

4. ביום 1.6.23 הגיש ב"כ המבקש בקשה להמרת הקנס וההתחייבות במאסר שירוצה בעבודות שרות. בבקשה נטען שאין ביכולתו של המבקש לשלם את סכום הקנס וההתחייבות ועל כן הוא מבקש להמיר את הקנס וההתחייבות למאסר בן 100 ימים שירוצה בעבודות שרות. נטען שעל פי הפסיקה הטלת מאסר שיכול וירוצה בעבודות שרות חלף קנס שהוטל הינה סמכות שבשיקול דעת, בהתחשב בנסיבות של כל מקרה ומקרה, מהות העבירה, נסיבותיה, נסיבות הנאשם וצורכי החברה והשעה. ב"כ המבקש הפנה להחלטות במסגרתן נעתרו בתי המשפט והמירו קנסות במאסרים שירוצו בעבודות שרות, כאשר במסגרת גזרי הדין לא הוטלו על אותם נאשמים מאסרים לריצוי בפועל, או שהוטלו מאסרים והנאשמים סיימו לרצותם.

5. ב"כ משיבה 2 הותירו את ההחלטה לשיקול דעת בית המשפט; ב"כ משיבה 1 התנגדה לבקשה מן הטעמים המפורטים בתגובתה מיום 27.6.23.

היום התקיים דיון במעמד הצדדים במסגרתו שבו ב"כ הצדדים על האמור בכתבי הטענות שהגישו.

6. לאחר שקראתי את כתבי הטענות, עיינתי בפסיקה אליה הפנו ב"כ הצדדים ונתתי דעתי לכלל השיקולים, החלטתי לדחות את הבקשה להמרת הקנס וההתחייבות ל-100 ימי מאסר בעבודות שרות, ואני קובע שבמידה ויחפוץ הנאשם לרצות עונש מאסר בן 100 ימים חלף הקנס הכספי בסך 175,000 ₪ שהוטל עליו - יעשה כן בכליאה ממשית מאחורי סורג ובריח. לעניין ההתחייבות על סך 25,000 ₪ מושא גזר הדין הקודם, אשר הופעלה בגזר דין זה, הרי שלא נקבע בצידה מאסר חלף תשלום סכום ההתחייבות (ואף ספק אם ניתן היה לקבוע כך), ועל כן, על הנאשם לשלם מלוא הסכום הנובע ממנה, כפי שנקבע בגזר הדין.

להלן טעמי:

א. כפי שנקבע בגזר הדין המבקש הורשע בעבירה **שמהותה ותכליתה כלכלית**. המבקש עשה שימוש אסור במקרקעין בשטח של כ-4,500 מ"ר, בייעוד חקלאי, כעסק **מסחרי** למגרש גרוטאות וחלקי חילוף, הכל משך תקופה ארוכה מאוד של שנים. בין הערכים החברתיים המוגנים בעבירות אותן ביצע המבקש, **"מניעת יצירת רווח כלכלי הנובע משימוש אסור המנוגד לייעוד המקרקעין... כאשר לנאשם המנהל עסק ללא רישיון ושלא כדין יתרון מובנה על אזרח שומר חוק, הבוחר לשלם אגרה ולהעמיד את עסקו לביקורת של רשויות המדינה"** (עמ' 161, ש' 23-28). משכך, בשורה ארוכה של פסקי דין נקבע שבעבירות של שימוש אסור במקרקעין, כמו גם ניהול עסק ללא רישיון, רכיב הקנס הוא רכיב משמעותי וחשוב שתכליתו הפיכת העבירות לבלתי כדאיות מן הבחינה הכלכלית, הכאת העבריינים בכיסם והרתעת עבריינים בפועל ועבריינים בכוח.

ב. המבקש שלפניי ביצע עבירה קודמת בניגוד לחוק התכנון והבניה, כאשר במסגרת גזר דין שניתן בענייני

בשנת 2011, חתם על התחייבות להימנע מעבירה על סך 25,000 ₪, התחייבות אותה הפר כשביצע את העבירות מושא תיק זה.

ג. עיון בתקופת המאסר שנקבעה חלף הקנס (100 ימי מאסר חלף קנס בסך 175,000 ₪) מעלה שמדובר בתקופה קצרה מאוד של מאסר ביחס לקנס שהוטל, באופן שבמידה וייקבע שתקופת המאסר תרוצה בעבודות שרות ייווצר חוסר הלימה מוחלט בין גובה הקנס לתקופת המאסר שתרוצה תחתיו. אך לשם השוואה, בדרך כלל בתי המשפט נוהגים לקבוע תקופת מאסר חלף קנס ביחס של 10 ימי מאסר לכל 1,000 ₪. על כן, בשל חוסר ההלימה כאמור, קיימת חשיבות רבה לאופן נשיאת המאסר, וזאת בפן האיכותי.

ד. בכלל, הרושם שנוצר הוא שלמבקש אצה הדרך לפנות לבית המשפט בבקשה להמיר את הקנס וההתחייבות - שאכן אין חולק שסכומם המצטבר גבוה (200,000 ₪) - באותם 100 ימי מאסר (שהוא מבקש להמירם בעבודות שרות), וזאת עוד לפני שהגיע המועד הראשון לתשלום (15.7.23); לפני שנעשתה פניה למרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות בבקשה לפרוס החוב ליותר תשלומים או לביצוע חקירת יכולת; **ומבלי שהוכח מצב כלכלי קשה של הנאשם או היעדר יכולת לעמוד ב-100 התשלומים שנקבעו לו**, הכל כאשר לענין מצבו הכלכלי של הנאשם נקבע בגזר הדין - **"לא הוכח לפניי מצב כלכלי חריג או קשה, כזה שיש בו להשפיע על הענישה הכלכלית בתיק זה"** (עמ' 165, ש' 23), ואף בדיון היום שב"כ המבקש טען שאין מדובר במבקש ש"לא מדובר בנאשם שיש לו חובות בהוצאה לפועל ומצבו הכלכלי בכי רע ואין לו שקל בעובר וש. זה לא המצב" (עמ' 2, ש' 3).

תכלית הענישה הכלכלית תוחטא, איפוא, אם יתאפשר לנאשם לרצות 100 ימי עבודות שרות (בלבד!) חלף קנס בסך 175,000 ₪.

ה. ב"כ המבקש הפנה לע"פ 1100/91 **מדינת ישראל נ' ג'עפרי** (10.2.93) וביקש להקיש גזירה שווה לענייננו. באותו פסק דין אכן נקבע שלבית המשפט שגזר את הדין שיקול דעת אם להורות על נשיאת המאסר חלף הקנס שהוטל בדרך של עבודות שרות, ואולם שם נלקחו בחשבון נסיבות שאינן מתקיימות בענייננו. וכך כתב - "נראה כי בנסיבות העניין עונש מאסר בפועל חמור הוא מדי, וראוי להורות על ביצועו בדרך עבודות שירות. למשיב אין כל עבר פלילי, הוא חולה לב, בעל משפחה בת 6 נפשות, ובנו התדרדר לסמים. בבית המשפט המחוזי הודה בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום, והמפעל שהיה בבעלותו כבר נסגר ונהרס. מצבו הכלכלי קשה... הימנעותו של המשיב לשלם את הקנס אין יסודה בזלזול בהליכי בית המשפט כי אם בחוסר יכולתו הכלכלית לשאת בתשלום. לפנינו מקרה מובהק, שלמענו באה לעולם נשיאת מאסר בדרך של עבודות שירות. מדובר בעבירה שאינה נמנית עם סוג העבירות בעלות האופי הפלילי המובהק. המשיב הוא ללא עבר פלילי כלשהו. עסקו, שבעטיו עבר את העבירה של ניהול מפעל ללא רישיון, נהרס. העונש שהושת עליו הוא קנס בסכום שאינו גבוה ואף בזאת אין ביכולתו לעמוד".

גם יתר פסקי הדין אליהם הפנה ב"כ המבקש מדברים על נסיבות כלכליות קשות אליהן נקלעו הנאשמים ועל חוסר צדק שייגרם במצב שיאלצו לשאת מאסר מאחורי סורג ובריח חלף הקנס שהוטל עליהם.

7. לאור האמור לעיל, מצאתי לדחות את הבקשה, ובמידה והמבקש יחפוץ לרצות עונש מאסר חלף הקנס שהוטל עליו - יעשה כן בכליאה ממשית.

המזכירות תשלח את ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, כ"ב תמוז תשפ"ג, 11 יולי 2023, בהעדר הצדדים.